

Näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeistukset ja suositukset toimintaterapiassa

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Maaret Koskikuru-Hyppänen

Opinnäytetyö, AMK

Kesäkuu 2025

Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelma (AMK)

Koskikuru-Hyppänen, Maaret

Näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeistukset ja suositukset toimintaterapiassa. Kuvailuva kirjallisuuskatsaus

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. **Kesäkuu 2025**, 30 sivua.

Terveys- ja hyvinvointialat. Toimintaterapeutin tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK.

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyössä tavoitteena oli tutkia ja kuvata näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeita ja suosituksia toimintaterapiassa. Tutkimuksella haluttiin kerätä tietoa yleisistä ohjeista ja suosituksista terapiaprosessiin ja kolmen eri asiakasryhmän (lapset, mielenterveyskuntoutuja ja ikääntyneet) arviointiin ja interventioihin liittyviä ohjeita. Näyttöön perustuvan työskentelyn tärkeys ja sen käytön vaatimus terveydenhuollon ammattilaisille myös kuntoutuksen osalta on hyvin keskeinen ja ajankohtainen asia.

Opinnäytetyö toteutettiin kuvailuvana kirjallisuuskatsauksena, jossa käytettiin laadullista aineistonanalyysia. Tutkimusaineisto kerättiin neljän eri toimintaterapialiiton virallisilta verkkosivuilta. Tällä menetelmällä ei oikeastaan arvioitu aineistoa vaan esitettiin ja tiivistettiin lähteistä löytynyt tieto. Aineiston valintaa ja keruuta ohjasi kaksi erillistä tutkimuskysymystä.

Tutkimustuloksista havaittiin, että kerätyt suositukset painottivat tutkimusnäytön soveltamista asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin. Lapsiasiakkaiden kohdalla korostettiin osallistumista ja leikkiä; aikuisasiakkailta keskiössä olivat toiminnalliset voimavarat ja arjen hallinta. Ikääntyneiden kohdalla painotettiin turvallisuutta ja rutiinien tukemista. Kaikki tutkimuksessa mukana olleet toimintaterapialiitot ohjasivat yleisissä näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeissaan toimintaterapeutteja käyttämään tutkimusta työnsä pohjana eli työskentelemään näyttöön perustuvasti. Suomen ja Ruotsin toimintaterapialiitot ohjasivat vain yleisellä tasolla näyttöön perustuvaan työskentelyyn.

Johtopäätöksissä todettiin, että toimintaterapeutti tarvitsee laaja-alaista osaamista yhdistääkseen tutkimustiedon käytännön asiakastyöhön. Työ tuotti hyödyllistä vertailutietoa ammatillisen päätöksen teon tueksi.

Avainsanat (asiasanat)

Näyttöön perustuva työskentely, näyttöön perustuva toimintaterapia, suositukset, toimintaterapialiitto, kuvailuva kirjallisuuskatsaus

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Koskikuru-Hyppänen, Maaret

Guidelines and Recommendations for Evidence-Based Practice in Occupational Therapy. A Descriptive Literature Review

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, June 2025, 30 pages.

Health and welfare. Degree program in occupational therapy. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

The aim of this thesis was to explore and describe guidelines and recommendations for evidence-based practice in occupational therapy. The study sought to gather information on general instructions and recommendations for the therapy process, as well as guidance related to the assessment and interventions for three specific client groups: children, mental health rehabilitators, and older adults. The importance of evidence-based practice and its requirement for healthcare professionals, including in the field of rehabilitation, is highly relevant and current.

The thesis was carried out as a descriptive literature review, utilizing qualitative content analysis. The research material was collected from the official websites of four occupational therapy associations. This method did not aim to evaluate the material but rather to present and summarize the information found in the sources. The selection and collection of the material were guided by two distinct research questions.

The findings revealed that the gathered recommendations emphasized the application of research evidence to meet the individual needs of clients. For child clients, participation and play were highlighted; for adult clients, the focus was on functional abilities and managing daily life. In the case of older adults, safety and the support of daily routines were emphasized. All occupational therapy associations included in the study instructed occupational therapists, through their general guidelines on evidence-based practice, to base their work on research — that is, to work in an evidence-based manner. The Finnish and Swedish occupational therapy associations provided only general-level guidance regarding evidence-based practice.

The conclusions stated that occupational therapists need comprehensive competence to integrate research evidence into practical client work. This thesis produced useful comparative information to support professional decision-making.

Keywords/tags (subjects)

evidence-based practice, evidence-based occupational, guidelines, occupational therapy association, descriptive literature review

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Näyttöön perustuva työskentely terveydenhuollossa	6
2.1	Lainsäädäntö velvoittaa näyttöön perustuvaan terveydenhuoltoon	6
2.2	Suomalaiset kuntoutuksen suositukset	8
3	Näyttöön perustuva toimintaterapia.....	11
4	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus sekä tutkimuskysymykset	14
5	Opinnäytetyön menetelmä ja aineistonkeruu	15
5.1	Menetelmä	15
5.2	Aineistonkeruu	16
5.3	Aineiston analyysi.....	17
6	Opinnäytetyön tutkimustulokset	18
6.1	Yleiset ohjeet ja suositukset näyttöön perustuvaan työskentelyyn	18
6.2	Kohdennetut suositukset asiakasryhmittäin arviointien ja interventioiden osalta.....	22
7	Pohdinta.....	27
8	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	28
9	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	29
	Lähteet	31

Kuviot

Kuvio 1	Näyttöön perustuvan toimintaterapiaprosessin vaiheet	13
---------	--	----

Taulukot

Taulukko 1	Yleisiä näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeita ja suosituksia	19
Taulukko 1	Näyttöön perustuvatoimintaterapian suositukset asiakasryhmittäin	22

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö tutkii näyttöön perustuvaa työskentelyä toimintaterapiassa ja siihen liittyviä ohjeistuksia ja suosituksia, joita kansallinen ja kansainväliset toimintaterapialiitot ovat laatineet. Aihevalintaan vaikutti kiinnostus näyttöön perustuvan toiminnan oppimiseen sekä aiemmin luetut opinnäytetyöt ja tutkimusartikkelit, joissa on tuotu esiin, että näyttöön perustuvaa työskentelyä käytetään edelleen liian vähän toimintaterapeuttien arjessa. Esimerkiksi Irina Katajisto-Korhosen opinnäytetyö käsitteli toimintaterapeuttien tutkitun tiedon käyttöä ja sen kehittämistä. Opinnäytetyö toi selvästi esille näyttöön perustuvan työskentelyn haasteellisuutta ja sen käytön vähäisyyttä. (Katajisto-Korhonen, 2015.)

Näyttöön perustuvan lähestymistavan merkitys on kasvussa, sillä se tuo hoitotyöhön vaikuttavuutta, laatua ja kustannustehokkuutta. Sote-uudistuksen (2023) myötä terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelut siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle. Uudistuksen tavoite oli parantaa palveluiden saatavuutta ja yhdenvertaisuutta. (Mikä sote-uudistus? 2022.) Tällä hetkellä hyvinvointialueiden taloudelliset haasteet vaativat kustannustehokkuutta myös lääkinnällisessä kuntoutuksessa. Näyttöön perustuva työskentely ja tutkimustiedon käyttö tukevat kustannustehokkuutta, sillä sen avulla asiakkaiden kuntoutusta koskevien päätösten laatu on parantunut. Oikeilla ja laadukkailla päätöksillä voidaan varmistaa vaikuttava ja asiakaslähtöinen kuntoutus, joka kohdistuu oikein käytettävissä oleviin resursseihin nähden. (Korteniemi & Borg 2008, 11.)

Toimintaterapialla on merkittävä rooli väestön ikääntymiseen, työikäisten aikuisten kuormittumiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointihaasteisiin liittyvien toimintakyvyn ongelmien ehkäisyssä ja kuntoutuksessa. Näyttöön perustuva työskentely pyrkii parantamaan hoidon laatua ja varmistamaan asiakkaalle sopivan ja tutkitusti vaikuttavan tuen. Näyttöön perustuva työskentely tukee näin kestäväää kehitystä: resurssit käytetään tarkoituksenmukaiseen, laadukkaaseen ja vaikuttavaan palveluun (Agenda 2030-toimintaohjelma).

Opinnäytetyön tavoitteena on kuvailevan kirjallisuuskatsauksen keinoin tarkastella näyttöön perustuvaa toimintaterapiaa ja siihen liittyviä ohjeistuksia ja suosituksia. Työ tuo esiin tekijöitä ja tilanteita, joita toimintaterapeutti kohtaa terapiaprosessin eri vaiheissa. Tarkoituksena on havainnollistaa ammatillisen päätöksenteon moninaisuutta ja terapian monivaiheisuutta erityisesti silloin, kun tutkimustietoa sovelletaan käytännössä asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin.

Opinnäytetyö tuo näkyväksi myös sen, kuinka monipuolista asiantuntemusta toimintaterapeutti tarvitsee yhdistääkseen tutkimusnäytön käytännön asiakastyöhön. Asiakkaan toiminnan ongelmat ovat aina yksilöllisiä ja voivat vaihdella tilanteittain ja ajallisesti, mikä korostaa terapeutin ammattitaidon ja joustavan työtteen merkitystä

Opinnäytetyö tuottaa hyödyllistä tietoa työelämälle, sillä se kokoaa ja vertaa neljän eri maan toimintaterapialiittojen ohjeita ja suosituksia näyttöön perustuvan työskentelyn tueksi. Näin se voi tukea toimintaterapeuttien ammatillista kehitystä ja antaa välineitä työyhteisöille näyttöön perustuvan toimintatavan vahvistamiseksi.

2 Näyttöön perustuva työskentely terveydenhuollossa

Lyhyesti ja suppeasti luonnehdittuna näyttöön perustuva työskentely/toiminta NPT, (engl. Evidence-Based Practice, EBP) tarkoittaa parhaan, luotettavan, vaikuttavan ja ajantasaisen tutkimustiedon käyttöä asiakkaan kuntoutuksessa ja terveyden edistämisessä. Näyttöön perustuvan työskentelyn keskeisenä tavoitteena on vastata asiakkaan hoidon tai kuntoutuksen tarpeeseen käyttämällä menetelmiä ja käytäntöjä, joiden vaikuttavuus on osoitettu tutkimuksin. (Korteniemi ym. 2008, 9.)

Näyttöön perustuva työskentely ohjaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden, kuten toimintaterapeuttien, sairaanhoitajien ja fysioterapeuttien työtä. Ammatillaisen tulisi osata kriittisesti arvioida näytön soveltuvuutta asiakkaalle ja asiakkaan käyttöön. Myös toimintaterapeutin tulisi kyetä yhdistämään tutkimusnäyttö ammatilliseen osaamiseen eli pystyä selittämään näytön aste ja sen merkitys kuntoutuksessa. (Korhonen, A., Jylhä, V., Korhonen, T. & Holopainen, A. 2018, 78.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee näyttöön perustuvan työskentelyn/toiminnan sosi- ja terveydenhuollon käytännöksi, jossa asiakkaan tarpeita koskevat päätökset perustuvat parhaaseen saatavilla olevaan tieteelliseen näyttöön esim. mielenterveyspalveluissa, kuntoutuksessa ja muissa hoitoprosesseissa. Lisäksi otetaan huomioon ammatillaisen asiantuntijuus sekä asiakkaan yksilölliset toiveet ja tarpeet. (Näyttöön perustuvat tuki- ja hoitomenetelmät.)

2.1 Lainsäädäntö velvoittaa näyttöön perustuvaan terveydenhuoltoon

Alempana tarkastellaan erilaisia keskeisiä tekijöitä, jotka määräävät tai ohjaavat terveydenhuollon ammatillisia hoitotyössä ja kuntoutuksessa. Kappaleissa käsitellään muun muassa lainsäädäntöä,

hoitosuosituksia ja ammattieettisiä periaatteita. Lisäksi tarkastellaan sitä, miksi näyttöön perustuva työskentely tulee käyttää terveydenhuollossa ja mitä hyötyjä sillä saavutetaan.

Suomessa kansallinen lainsäädäntö ja ohjeistus, EU-lainsäädännön ohjaamana, velvoittavat ja ohjaavat monella erillisellä lailla terveydenhuoltoa ja kuntoutusta sekä terveydenhuollon ammattilaisten toimintaa työssään. Suomessa terveydenhuoltoa koskevat lait ja asetukset koskevat vain terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Terveydenhuollon ammattihenkilöillä tarkoitetaan henkilöitä, joilla on Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston myöntämä laillistus tai nimikesuojaus. (Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta.)

Tällä hetkellä voimassa olevat terveydenhuoltoa ohjaavat lait ovat sirpaleisia eivätkä täytä kaikkia ammattihenkilöitä koskevia tarpeita ja vaatimuksia. Terveydenhuollon nopea kehittyminen ja palvelujärjestelmien muutokset edellyttäisivät kokonaisvaltaista lainsäädännön uudistusta. Valvontavirasto (Valvira) on jättänyt maaliskuussa 2023 sosiaali- ja terveysministeriölle pyynnön valmistella terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistusta. (Valvira 2023.)

Lait ovat ensisijaisia ohjeistajia asiakkaiden/potilaiden hoidon tuottamisessa ja terveydenhuollon ammattilaisen toimimisessa työssään. Voimassa olevat terveydenhuollon lait ja asetukset toimivat myös toimintaterapian ja toimintaterapeuttien tuottaman kuntouksen ohjaamisen perustana. Kansallista terveydenhuoltoa ja siinä tapahtuvia toimia säättää ja ohjeistaa useampi laki opinnäytteessä mainitaan vain keskeiset näyttöön perustuva työskentelyä koskevat ja säättävät lait. Painavimpana tällä hetkellä voimassa oleva Terveydenhuoltolaki 1326/2010, jossa määrätään mm. palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, laadusta ja turvallisuudesta. Terveydenhuollon tulee olla asiakaskeikeistä, asianmukaista sekä näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin perustuva. (Terveydenhuoltolaki 1326/2010, 8§.)

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994, joka säättää hoitotyön ammattilaisen toiminnasta monella tavalla. Ammattilaisen tulee käyttää yleisesti hyväksytyjä ja perusteltuja toimia, jotka edistävät, ylläpitävät ja ehkäisevät sairauksia. Heidän tulee pyrkiä lievittämään kärsimystä ja parantamaan sairaita. Ammattihenkilön tulee huomioida toiminnastaan potilaalle koituva hyöty tai haitta. Ammattilaisen tulee ylläpitää ja kehittää ammattinsa tietoja ja taitoja sekä tuntee toimintaansa koskevat säännöt ja määräykset. (Laki terveydenhuollonammattihenkilöstä 1994, 15 §

ja 18 §.) Tässä mainitut lait säätävät vahvasti näyttöön perustuvuuden käyttämisestä hoitotyössä ja kuntoutuksessa ja hyvistä toimintatavoista myös toimintaterapian osalta yhdessä muiden terveydenhoitoa koskevien lakien kanssa.

Terveydenhuollon palveluja käyttävän asiakkaan asemaa ja oikeuksia turvaa Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992. Laki säätää asiakkaan oikeudesta laadultaan hyvään hoitoon ja kohteluun riippumatta hoitajasta tai hoitopaikasta. Potilaalle on ilmoitettava hoitoon pääsyn ajankohta. Terveyden ja sairaanhoitoa toteutettaessa on tarvittaessa laadittava tutkimusta, hoitoa, lääkinnällistä kuntoutusta koskeva tai muu vastaava suunnitelma. Suunnitelmasta tulee ilmetä potilaan hoidon järjestäminen ja toteuttamisaikataulu. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992, 3§ ja 4§ ja 4a§.)

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista säätää kuntaa järjestämään iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, joiden tulee olla asiakkaan tarpeiden kannalta oikea-aikaisia ja riittäviä. Palveluiden tulee olla sellaisia, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun palveluntarpeen ennalta ehkäisemiseksi tulee huomioida kuntoutumista edistävät ja kotiin annettavat palvelut. (Vanhuspalvelulaki 980/2012, 13§.) Tämän lain velvoitteet vastaavat erittäin hyvin toimintaterapian ydinosaamista. Toimintaterapeutit arvioivat esimerkiksi toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja ympäristön eli kodin turvallisuutta.

2.2 Suomalaiset kuntoutuksen suositukset

Sosiaali- ja terveysministeriö julkisti (STM) 2020 Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelman vuosille 2020–2022. Toimintasuunnitelmaan on koottu Kuntoutuksen uudistamiskomitean 2017 tekemät ehdotukset kuntoutuksen uudistamiseksi (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:39).

Kuntoutuksen uudistamiskomitean määritelmä tiivistettynä: kuntoutus on suunnitelmallinen prosessi, joka perustuu kuntoutujan tarpeisiin ja tavoitteisiin. Siihen sisältyy toiminta- ja työkyvyn edistäminen, toimintaympäristön kehittäminen sekä sosiaalisen osallisuuden ja itsenäisen elämän tukeminen osana hyvinvointipalvelujärjestelmää. (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:39, 22.)

Kuntoutuminen on määritelty toiminnaksi, jossa kuntoutuja asettaa merkitykselliset tavoitteet ja osallistuu aktiivisesti niiden toteuttamiseen asiantuntijoiden tuella. Kuntoutuminen edellyttää asiakkaan sitoutumista ja ajallisesti oikea-aikaista tukea. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 2020:39, 22.)

Hyvä kuntoutuskäytäntö perustuu yksilöllisiin, asiakas- ja perhelähtöisiin tavoitteisiin ja sen keskeisiä periaatteita ovat moniammatillisuus, ICF-viitekehyksen hyödyntäminen sekä näyttöön perustuva työote, joka yhdistää tutkimustiedon, ammattilaisten kokemuksen ja asiakkaiden näkemykset. Hyvä käytäntö huomioi läheisten roolin, oikea-aikaisuuden sekä asiakkaan vahvuudet ja haasteet. Tavoitteena on vaikuttava, merkityksellinen ja tuloksellinen kuntoutus. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 2020:39, 22.)

Kuntoutuminen on osa asiakkaan arkea. Tarpeet arvioidaan moniammatillisesti ja työ- ja toimintakykyä mitataan ICF-pohjaisilla menetelmillä. Asiakkaalle laaditaan yhteistyössä realistiset, mitattavat ja aikataulutettavat tavoitteet, joiden toteuttamiseen osallistuvat myös läheiset. Prosessille nimetään vastuhenkilö, joka tukee asiakkaan kuntoutumista kokonaisvaltaisesti. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisu 2020:39, 23.)

Käypä hoito -suositukset ja Käypä kuntoutus -suositukset ovat tutkimusnäyttöön perustuvia kansallisia hoitosuosituksia, jotka käsittelevät sairauksien diagnostiikkaa, ehkäisyä, hoitoa ja kuntoutusta. Suosituksia laatii ja ylläpitää Lääkäriseura Duodecim yhdessä eri erikoisalojen asiantuntijoiden ja potilasjärjestöjen kanssa. Käypä hoito -yksikkö vastaa prosessin koordinoinnista ja suositusten päivittämisestä. Nämä suositukset ohjaavat merkittävästi terveydenhuollon käytäntöjä Suomessa (Käypä hoito -suositukset.) Toimintaterapia esiintyy joissain Käypä hoito -suosituksissa, kuntoutukseen liittyvissä aiheissa (esim. muistisairaudet, aivoverenkiertohäiriöt, Parkinsonin tauti), mutta sen rooli on edelleen verrattain vähäinen.

Kesäkuussa 2024 julkaistiin ensimmäinen kehityksellisen koordinaatiohäiriön DCD (Developmental Coordination Disorder) hoitosuositus. Toimintaterapia on uudessa suosituksessa merkittävässä roolissa. Käypähoito ohjaa toimintaterapian aloittamiseen heti oireiden tunnistamisen jälkeen. Vi-

rallinen diagnoosi on mahdollinen vasta viisivuotiaalle lapselle, mutta hyvin nuortakin lasta voidaan auttaa varhaisella kuntoutuksella hänen jäädessä jälkeen ikätasoisessa kehityksessä (Uudessa kehityksellisen koordinaatiohäiriön hoitosuosituksessa toiminta terapialla tärkeä rooli 2024.)

Toukokuussa 2025 on lisätty Käypä hoito - suositus, joka koskee lasten, nuorten ja aikuisten ADHD:n diagnoosin saaneiden kuntoutusta ja hoitoa. ADHD diagnoosi on lisääntynyt merkittävästi koko väestössä ja koronapandemian aikana 2020–2022 ilmaantuvuus kaksinkertaistui väestötasolla. (Raevuori, A.& Auro, K 2024.)

Useampi terveydenhuolta säättävä laki esimerkiksi Terveydenhuoltolaki 2022 ja Sosiaalihuoltolaki 2016 edellyttävät asiakkaan toimintakyvyn arviointia. Toimintakyvyn mittaaminen ja arviointi ovat hyvin tärkeä osa asiakkaan hoitoa ja kuntoutusta. Arviointi tulisi tehdä arvioitavaan toimintaan sopivalla ja luotettavalla menetelmällä tai mittarilla. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä toimintaterapeutit ovat erikoistuneet toiminnan havainnointiin ja arviointiin ihmisen erilaisissa arjen ympäristöissä.

TOIMIA-tietokantaa julkaistiin vuoden 2024 loppuun asti Terveysportti-sivulla ja sisällöntuotannosta vastasi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoima Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto (TOIMIA). Vuoden 2025 alusta lähtien THL ei ole vastannut TOIMIA-tietokannan sisällöntuotannosta, mutta tällä hetkellä TOIMIA-tietokannalla ei ole sisällön ylläpitoa. Terveysportti pitää tietokantaa avoinna ainakin vuoden 2026 loppuun saakka. (TOIMIA-tietokanta 2025.)

Tietokanta löytyy Duodecim Terveysportista ja se on yhä avoin (vuoden 2026 loppuun) ja maksuton tietokanta terveydenhuollon ammattihenkilöille. Tietokanta sisältää yli sata toimintakykymittaria ja opastuksen mittareiden käyttöön. Sivusto auttaa mittarin valinnassa ja tulosten tulkinnassa sekä hyödyntämisessä. Luotettavalla arvioinnilla voidaan saada selville esimerkiksi asiakkaan vahvuuksia, osallisuuttaja osallistumista sekä selviytymiskeinoja mahdollistavia tekijöitä. (TOIMIA-tietokanta 2025.) Edellä mainittuun kehityksellisen koordinaatiohäiriön DCD:n havainnointiin on käännetty suomalaiseen kulttuuriin soveltuvia motoriikan havainnointivälineitä esim. Little CDCQ-Fi, joka on varhaiskasvatuksen riskin tunnistamiseen tarkoitettu arviointityökalu. (Lasten ja nuorten kehityksellinen koordinaatiohäiriö (DCD).)

Suomen toimintaterapeuttiliitto (TOI) on asiantuntija ohjaamaan ja ohjeistamaan toimintaterapeutteja näyttöön perustuvaan työskentelyyn. Liitto kuvaa näyttöön perustuvaa toimintaterapiaa suunnitelmalliseksi, tavoitteelliseksi ja kirjatuksi. TOI:n mukaan toimintaterapeutin ammatillisen toiminnan perustana ovat asiakkaan kunnioittaminen, ihmisarvon puolustaminen, tasa-arvon edistäminen sekä oikeudenmukaisuus. Toimintaterapeutti toimii vastuullisesti, noudattaa lakeja, säädöksiä ja ammattietiikkaa sekä ylläpitää ja kehittää omaa osaamistaan jatkuvasti. (Toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet 2024.)

Ohjeet korostavat myös, että toimintaterapeutin tulee toimia rehellisesti, avoimesti ja luottamusta herättävästi, kunnioittaa asiakkaan autonomiaa ja päätöksentekoa sekä tukea asiakkaan osallisuutta ja voimavaroja. Ammattieettiset periaatteet velvoittavat toimintaterapeuttia myös edistämään näyttöön perustuvaa käytäntöä ja jakamaan asiantuntemustaan kollegoille ja muille ammattilaisille. (Toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet 2024.)

Näyttöön perustuvasta työskentelystä on monia hyötyjä. Rahallisesti hyötyvät hyvinvointialueet esim. näyttöön perustuva moniammatillinen kuntoutus vähentää kuolleisuutta, vammaisuutta ja pysyvän laitoshoidon riskiä sekä lyhentää hoitoaikaa. Inhimilliseltä kannalta kaikki edellä mainittu on tärkeintä asiakkaina oleville ihmiselle. (STM 2009.) Toimintaterapeutti hyötyy työnsä laadun paranemisesta ja ajan säästöstä sekä tyytyväisistä asiakkaista.

Arja Holopainen listaa *Hoitotiede*-lehdessä näyttöön perustuvan työskentelyn poistavan tehotomia terveydenhuollon palveluita sekä asiakkaalle turhia hoitomenetelmiä. Näyttöön perustuvalla työskentelyllä voidaan yhtenäistää hoitokäytäntöjä riippumatta siitä, kuka niitä tekee ja missä hoito annetaan. Erityisesti näyttöön perustuva työskentely mahdollistaa asiakkaalle turvallisen ja laadukkaan hoidon. (Holopainen 2019, 165.)

3 Näyttöön perustuva toimintaterapia

Lawn ja MacDermidin sanoin näyttöön perustuva toimintaterapia edellyttää, että terapeutin päätöksenteko pohjautuu ajankohtaiseen tutkimusnäyttöön, ammatilliseen asiantuntijuuteen sekä asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin ja toiveisiin (Law & MacDermid, 2014, 44.) Toimintaterapian onnistunut läpivienti edellyttää terapeutilta vahvaa ammattitaitoa, kykyä kriittiseen ajatteluun ja valmiutta toimia muuttuvissa tilanteissa. Asiakkaan toiminnan ongelmat ovat aina yksilöllisiä, eikä ole

olemassa yhtä oikeaa ratkaisua kaikkiin tilanteisiin. Lisäksi toiminnan haasteet voivat vaihdella saman yksilön kohdalla eri tilanteissa ja eri aikoina, mikä korostaa terapeutin työkentelyn tilansidonnaisuutta, joustavuutta ja jatkuvaa arviointia. (Law & MacDermid, 2014.) Toimintaterapeutti joutuu työssään huomioimaan myös edellä esitetyn laki- ja viranomaisohjauksen.

Toimintaterapian syklisesti etenevä prosessi korostaa jatkuvaa oppimista ja sopeutumista, mikä on olennaista toimintaterapian dynaamisessa kentässä. Bennett & Bennett ovat kuvanneet artikkelissaan The process of evidence-based practice in occupational therapy: Informing clinical decisions näyttöön perustuvan työkentelyn prosessin ja siihen vaikuttavat keskeiset tekijät (Kuvio 1.) Malli yhdistää käytännön hoitopäätökset (clinical decisions) toimintaterapiaprosessiin (occupational therapy treatment process) ja korostaa päätöksenteon moniulotteisuutta.

Näyttöön perustuva päätöksenteko rakentuu kolmen osa-alueen yhteensovittamiseen:

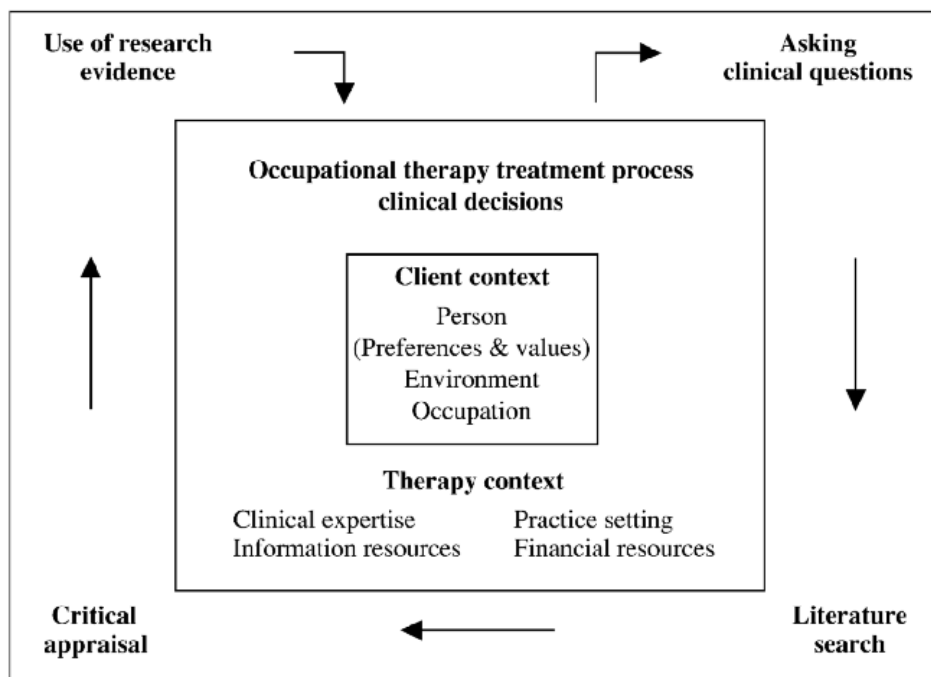
1. Asiakkaan konteksti (Client context) Asiakkaan yksilölliset arvot, toiveet ja tarpeet, ympäristötekijät sekä hänen toimintansa arjessa. Tämä ulottuvuus korostaa asiakkaan aktiivista osallisuutta terapiaprosessissa.
2. Terapiaympäristö (Therapy context) Toimintaterapeutin oma asiantuntijuus, käytettävissä olevat tietoresurssit, toimintaympäristön asettamat raamit sekä taloudelliset resurssit. Tämä näkökulma ohjaa, millaisia ratkaisuja voidaan käytännössä toteuttaa.
3. Tutkimustieto ja sen käyttö (Use of research) Tutkimusnäytön kriittinen arviointi ja soveltaminen terapiatyöhön. Korkeatasoisen tutkimuksen integrointi käytännön tilanteeseen lisää terapiatoimien vaikuttavuutta ja laatua.

Tässä Bennettin & Bennettin mallissa voidaan tunnistaa viisi toisiaan seuraavaa vaihetta:

1. Kliinisten kysymysten muotoilu (Asking clinical questions) Terapeutti tunnistaa asiakkaan tilanteesta nousevan tarpeen tai ongelman ja muotoilee siitä kysymyksen, johon etsitään tietoa.

2. Kirjallisuushaku (Literature search) Etsitään tutkimustietoa, joka liittyy esitettyyn kysymykseen.
3. Kriittinen arviointi (Critical appraisal) Arvioidaan tutkimustiedon luotettavuutta, laatua ja sovellettavuutta.
4. Tutkimustiedon soveltaminen käytäntöön (Use of research) Tiedon yhdistäminen asiakkaan tilanteeseen ja terapiaympäristöön.
5. Kliiniset päätökset (Clinical decisions in OT process) Terapian suunnittelu ja toteutus saatuun näyttöön sekä asiakastietoon perustuen.

Bennett & Bennettin malli korostaa, että toimintaterapeutti toimii tiedon soveltajana, arvioijana ja päätöksentekijänä. Näyttöön perustuva työskentely ei tarkoita vain tutkimustiedon mekaanista käyttöönottoa, vaan se vaatii harkintaa, joustavuutta ja asiakkaan tilanteen jatkuvaa arviointia.

Kuvio 1. Näyttöön perustuvan toimintaterapiaprosessin vaiheet (Bennett & Bennett 2000, 172)

4 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus sekä tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön on tarkoitus tarkastella kahta pääasiallista kysymystä liittyen näyttöön perustuvaan työskentelyyn toimintaterapiassa. Ensimmäinen tutkimuskysymys käsittelee yleisellä tasolla ohjeita ja suosituksia, joita valitut neljä toimintaterapialiittoa antavat näyttöön perustuvan työskentelyn toteuttamiseksi. Ensimmäinen tutkimuskysymys:

1. Millaisia ohjeita ja suosituksia valitut neljä toimintaterapialiittoa antavat näyttöön perustuvan työskentelyn toteutumiseksi toimintaterapiassa yleisellä tasolla?

Toinen tavoite on kerätä, kuvailla ja tarkastella millaisia periaatteita, toimintamalleja ja linjauksia asiantuntijat esittävät näyttöön perustuvan työskentelyn tueksi kolmen eri asiakasryhmän kohdalla. Asiakasryhmät ovat johdannossa esitellyt: (1) lapset, joilla on motorisen kehityksen haasteita, (2) aikuiset, joilla on mielenterveydellisiä haasteita ja (3) ikääntyneet, joilla on muistiin liittyviä haasteita. Ryhmät valittiin, koska jo tällä hetkellä ryhmien toiminnalliset haasteet korostuvat terveydenhuollossa ja tulevat todennäköisesti lisääntymään myös tulevaisuudessa. Toinen tutkimuskysymys:

2. Millaisia periaatteita, toimintamalleja ja linjauksia asiantuntijat esittävät näyttöön perustuvan työskentelyn tueksi valituille asiakasryhmille?

Lasten liikkuminen on vähentynyt menneiden vuosien aikana. Yleisesti koulun aloittaneet lapset liikkuvat vähemmän mitä vanhemmiksi tulevat ja erityisesti liikunnan väheneminen koskee lapsia, jotka ovat aina liikkuneet ikäisiään vähemmän. (Jo aiemmin vähän liikkuneet lapset liikkuvat nyt entistä vähemmän – into laskee heti koulun alkaessa.) Vuonna 2023 ylipainoa oli 26 %:lla 2–16-vuotiaista pojista ja 17 %:lla tytöistä. Lihavuutta oli 8 %:lla pojista ja 3 %:lla tytöistä, ja vaikeaa lihavuutta 1,7 %:lla pojista ja 0,6 %:lla tytöistä. Liikkumattomuus ja ylipaino tuovat tulevaisuudessa haasteita lasten hyvinvoinnille. (Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus 2023.)

Aikuisten mielenterveydellisten haasteiden määrä on kasvanut viime vuosina koko maailmassa. Kansanterveyslaitoksen (Kela) tilastosta ilmenee, että kokonaismäärä sairauspäivärahaa saaneilla väheni vuosina 2010–2023, mutta erilaisten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi

sairauspäiväraha saaneiden määrä nousi voimakkaasti. (Mielenterveysongelmat veivät jo yli 100 000 suomalaista pitkälle sairauspoissaololle vuonna 2023.)

Elinajanodotteen kasvu Suomessa ja koko maailmassa kasvattaa ikääntyvän ihmisen toiminnan haasteiden määrä, tässä lähteestä huomioidaan vai elinajan odote (Life expectancy and healthy life expectancy). Väestön ikääntyessä myös terveyden ja toimintakyvyn haasteet lisääntyvät. Muistiliiton mukaan muistisairauksien määrä tulee kasvamaan suuresti. Alzheimerin tauti ja aivoverenkierto sairaudet ovat yleisimpiä muistisairauksien aiheuttajia. Suomessa muistisairauksien jopa 64 % kasvu nykytilanteeseen johtuu suurelta osin ihmisten ikääntymisestä. (Varhainen diagnoosi, palvelut ja tuki.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on myös muistuttaa toimintaterapeutteja näyttöön perustuvan työskentelyn tärkeydestä ja sen käytön vaatimuksesta kuntoutuksessa. Tarkoituksena on lisätä ymmärrystä toimintaterapian näyttöön perustuvan työskentelyn käytännöistä ja edistää sen soveltamista työelämässä.

5 Opinnäytetyön menetelmä ja aineistonkeruu

5.1 Menetelmä

Tämä opinnäytetyö toteutetaan kuvailevana kirjallisuuskatsauksena laadullisen tutkimuksen (dokumenttianalyysi) keinoin. Menetelmän valintaan vaikutti Hoitotiede-lehdessä julkaistun artikkelin ohjaamana. Artikkelin oli ”Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon” (Kangasniemi, Utriainen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen, & Liikanen 2013).

Tämä katsausmenetelmä tekee mahdolliseksi laajan aineiston tarkastelun, jonka valintaa säännöt eivät juurikaan rajoita. Menetelmä soveltuu hyvin monenlaisten hakusanojen ja aineistojen etsimiseen erilaisista tietokannoista ja lähteistä. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa tarkoituksena ei ole vertailla tai arvioida tutkimuksia keskenään, vaan esittää ja tiivistää aiheeseen liittyvää tietoa (Kangasniemi ym. 2013, 296.)

Kuvaileva katsaus on hyödyllinen työkalu kaikille tutkijoille, jotka haluavat syventää ymmärrystään tietyistä aiheista. Tutkimuskatsauksen aineisto löytyy pääasiassa manuaalisesti haettavista digita-

lisista, luotettavista tietokannoista. (Kangasniemi ym. 2013, 295.) Opinnäytetyöhön valitaan ja kerätään artikkeleita, julkaisuja ja tutkimuksia tietyistä aiheista. Tavoitteena on tarjota yleiskuva tutkimusaiheesta, sen keskeisistä teemoista ja tutkimustuloksista.

Kuvailevaa katsausmenetelmää käytetään erityisesti silloin, kun tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva tietystä aiheesta, jäsentää olemassa olevaa tietoa ja tunnistaa keskeisiä suosituksia. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tapaan kuvaileva katsaus ei pyri tutkimusaineiston seulontaan ja sen laadun arviointiin. Kuvaileva katsaus keskittyy enemmän sisällön kuvaamiseen ja ymmärtämiseen. Kuvailevaa katsausta voi pitää yleiskatsauksena, koska rajoittava sääntely puuttuu (Salmi 2011, 6).

5.2 Aineistonkeruu

Aineiston valintaa ja keruuta ohjaavat tutkimuskysymykset. Kirjallisuuskatsauksen tutkimusainetoksi valitaan vain aineisto, joka vastaa tutkimuskysymyksessä määriteltyihin asioihin (Vilka 2023, 86.) Tutkimuksen aineistona käytetään: 1. Suomen toimintaterapialiitto ry, TOI, 2. Ruotsin toimintaterapialiitto, Sveriges Arbetsterapeuter, 3. Amerikan toimintaterapialiitto, The American Occupational Therapy Association, AOTA ja 4. Kanadan toimintaterapialiitto, The Canadian Association of Occupational Therapists, CAOT kotisivuillaan julkaisemia suosituksia ja ohjeita, jotka liittyvät näyttöön perustuvaan toimintaterapiaan. Valitut toimintaterapialiitot ovat toimintaterapialiitosten kattojärjestön, The World Federation of Occupational Therapists, WFOTn jäseniä ja noudattavat siten keskenään samankaltaista ohjeistusta.

Digitaalinen aineisto kerätään kunkin liiton viralliselta kotisivulta. Kerättyjen aineistojen tulisi sisältää sekä yleisiä näyttöön perustuvan työskentelyn suosituksia ja ohjeita että kohdennettuja suosituksia kolmelle asiakasryhmälle: lapset (motoriset haasteet), aikuiset (mielenterveyskuntoutujat) ja ikääntyvät (muistiongelmattomat). Kuten teoretiedon osalta myös tutkimuksen tiedonhaussa keskeistä oli tiedon vapaa saanti. Kaikkein valittuun ja kerättyyn aineistoon tulee olla vapaa ja maksuton pääsy ilman kirjautumista. Aineistonkeruun osalta on pidettävä mielessä, että verkkosivuilla julkaistu tieto tai aineisto saattaa muuttua jatkuvasti ja esimerkiksi kadota ajan kuluessa. Uudet tutkimustiedot voivat myös korvata aiempia suosituksia. Tutkimuksessa käytetty aineisto ja tieto oli keräyshetken mukaista. Keräyshetki käy ilmi tutkimuksen lähdetiedoista.

5.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysissä käytetään laadullista sisällönanalyysiä, jossa tarkastellaan, millaisia painotuksia, suosituksia ja työskentelyohjeita eri liitot tarjoavat. Sisältöanalyysi on pyritty tekemään Hanna Vilkan ohjeistuksen mukaisesti ja siinä on erotettu kolme vaihetta. Ensimmäinen vaihe on seulotujen tietojen järjestys tukittavaan muotoon (Vilka 2023, 86). Tiedon järjestämävaiheessa selvitetään tutkimuksen aihe tai menetelmä sekä tutkimuksen tavoite. Erilaisten kaavioiden, kuvioiden ja taulukoiden käyttö helpottaa tietojen järjestelemistä ja havainnollistamista. Toisessa vaiheessa aineisto pohjaisten havaintojen rinnalle rakennetaan päätelmiä. Lopuksi eli kolmannessa vaiheessa hakutulokset ja analyysi kuvataan siinä muodossa, että katsauksen kulku on toistettavissa. Lopuksi (Vilka 2023, 87)

Kummankin tutkimuskysymyksen osalta toimintaterapialiittojen vertailu esitetään myös taulukkomuodossa, mikä selkeyttää löydösten eroja ja yhtäläisyyksiä. Löydetty aineisto kopioitiin suoraan taulukon soluihin, jonka jälkeen sitä pelkistettiin olennaiseen sisältöön keskittyen. Tiedonkeruun jälkeen aineisto koottiin kummassakin kysymyksessä yhtenäiseen työtauluktoon, jonka avulla sisältöä pystyttiin jäsentämään ja vertailemaan neljän eri toimintaterapialiiton välillä.

Aineiston tarkastelu eteni systemaattisesti etukäteen määriteltyjen luokkien avulla. Taulukoissa on valmiiksi määritellyt sarakkeet tai rivit sen mukaan, mitä tietoa etsitään (esim. näyttöön perustuva työskentely, ohjeistus/resurssit, asiakasryhmä, arviointi ja interventio). Kerätty aineisto luokiteltiin ja ryhmiteltiin analyysin kohteiden mukaan kummankin tutkimuskysymyksen osalta. Sama yhtenäinen rakenne toistuu kaikkien toimintaterapialiittojen kohdalla, jotta tietoa voidaan vertailla helposti liitosta toiseen. Taulukointi auttaa kokoamaan, tiivistämään ja jäsentämään aineiston niin, että analyysi on läpinäkyvää ja toistettavaa.

Tarvittaessa aineisto suomennettiin mahdollisimman tarkasti, säilyttäen kuitenkin olennaiset käsitteet. Kansainvälisesti tunnistettavat ohjeistusten ja suositusten ja nimet (esim. guidelines) säilytettiin alkuperäiskielellä. Taulukko 1. Yleisiä näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeita ja suosituksia ja taulukko 2. Kohdennetut suositukset asiakasryhmittäin arviointien ja interventioiden osalta.

6 Opinnäytetyön tutkimustulokset

6.1 Yleiset ohjeet ja suositukset näyttöön perustuvaan työskentelyyn

Suomen Toimintaterapialiitto ry korostaa ammattieettisissä ohjeissaan näyttöön perustuvan toiminnan merkitystä (Suomen Toimintaterapeuttiliitto 2024, Ammattieettiset ohjeet). Taulukko 1. esittää myös liiton muita suosituksia, kuten "Hyvät arviointikäytännöt", jotka tarjoavat konkreettisia ohjeita toimintaterapian arviointiprosessiin. Liitto kertoo täydennyskoulutussivustolla näyttöön perustuvasta lähestymistavasta ja hyvistä hoito- ja toimintakäytännöistä. Liitto kehottaa terapeuteja soveltamaan yleisesti hyväksytyjä menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti ja koulutusta tulisi täydentää jatkuvasti (Toimintaterapeuttien täydennyskoulutusmalli).

Ruotsin terapialiitto (Sveriges Arbetsterapeuter) ohjaa Taulukko 1. mukaisesti terapeuteja näyttöön perustuvaan toimintaterapiaan verkkokursseilla. Koulutuksen tavoite on vahvistaa toimintaterapeutin kykyä tunnistaa ja tarkastella ajankohtaista tutkimusta näyttöön perustuvan toimintaterapian toteuttamiseksi. Liitto kannustaa käyttämään terapeuteille ja tutkijoille maailmanlaajuisesti tärkeitä tietolähteitä, kuten näyttöön perustuvaa ammatillista toimintaa tukevaa OTSeeker- julkaisua ja Scandinavian Journal of Occupation Therapy-aikakauslehteä (SJOT). Liitto muistuttaa laeista, jotka koskevat terapeuteja ja ohjaavat samalla näyttöön perustuvuuteen. Työskentele näyttöön perustuvasti; vapaa verkkokurssi. Eettisten ohjeiden käyttö keskeistä. Ruotsin terapialiitto tarjoaa toimintaterapeuteille koulutusta arviointimenetelmistä esim. kanadalainen COPM-haastattelu ja MOHOST-S osallistumista mittaava työkalu. Koulutus esimerkiksi Sensory Processin Measure (SMP)-mittarista, jolla mitataan lasten toimintakykyä. Yleinen ohjeistus ja suositus ohjaa huomioimaan näyttöön perustuvan työskentelyn ja kouluttautumaan, jotta näyttöön perustuva työskentely oli tuttu ja siten vahvistaa sen käyttöä terapeuttiansa ammatillisissa valinnoissa. Tarjolla on mahdollisuus opetella ryhmäinterventio ajanhallintaan ja aktiviteettien järjestämiseen. Interventio on tarkoitettu aikuisille, joilla on heikot ajanhallinta ja organisointitaidot. Sertifiointi on pakollista, jotta menetelmää osataan käyttää tutkimuksen tarkoittamalla tavalla.

Amerikan Toimintaterapialiiton, AOTAn ohjeistuksissa, jotka löytyvät Taulukko 1. painotetaan systemaattista tiedonhakua ja tutkimusnäytön arviointia päätöksenteon tukena. AOTA ohjeistaa jäseniään nettisivulla löytyvän erillisen sivuston "Evidence-based practice & knowledge translation avulla.

Kanadan toimintaterapialiitto, CAOT korostaa Taulukko 1. näyttöön perustuvan toimintaterapian (evidence-based occupational therapy) merkitystä useissa virallisissa asiakirjoissaan ja resurssissaan. Tämä lähestymistapa on keskeinen osa laadukasta ja asiakaskeskeistä toimintaterapiaa. CAOT tarjoaa jäsenilleen laajan valikoiman resursseja, jotka tukevat näyttöön perustuvaa toimintaa. Näihin kuuluvat muun muassa kliiniset ohjeet, tutkimusartikkelit ja työkalut, jotka auttavat toimintaterapeutteja soveltamaan tutkimusnäyttöä käytännön työssään. Keskeistä on toimintaterapian laatua ja asiakasturvallisuutta.

Taulukko 1. Yleisiä näyttöön perustuvan työskentelyn ohjeita ja suosituksia

NPT-ohjeistus ja resurssit / Lähteet	Suomen Toimintaterapialiitto (TOI) https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/	Ruotsin toimintaterapialiitto (Sveriges Arbetssterapeuter) https://www.arbetssterapeuterna.se/	Amerikan toimintaterapialiitto (AOTA) https://www.aota.org/	Kanadan toimintaterapialiitto (CAOT) https://caot.ca/
NPT-ohjeistus ja resurssit	Ohjeita näyttöön perustuvan arvioinnin tekemiseen ja menetelmän valintaan. Täydennyskoulutuksissa käsitellään näyttöön perustuvaa lähestymistapaa	Liitto muistuttaa laeista, jotka koskevat terapeutteja ja samalla näyttöön perustuvuuteen. Työskentele näyttöön perustuvasti; vapaa verkko-kurssi.	Jäsenille suunnattu Evidence-Based Practice & Knowledge Translation -sivusto, joka sisältää ohjeita ja materiaaleja.	Julkaissut yhteisen kannanoton näyttöön perustuvasta toimintaterapiasta. Tarjoaa Practice Resource Hub -resurssikeskuksen taitojen tueksi. tarjoamaan ammatillisen kehityksen aktiviteetteja eli pyrkii tukemaan näyttöön perustuvia palveluita

	ja hyviä hoitokäytäntöjä.	<p>Eettisten ohjeiden käyttö keskeistä. Ohje käyttää OTSeeker-tietokantaa ja Scandinavian Journal of Occupational Therapy- lehteä</p> <p>Tieto uudesta kansallisesta tiedonhallinta järjestelmästä (Kunskapsstyrning hälo- och sjukvård) todisteisiin perustuva lähestymistapa, paras saatavilla oleva tieto uusi käyttöön nopeasti ja systematisoidaan.</p>		https://caot.ca/site/practice-dev/pd/overview?nav=sidebar&banner=3
Keskeiset lähteet ja työkalut / osoite	- Arviointimenetelmien tietolähteiden taulukko (lähde: https://www.to	lait https://www.arbetsterapeuterna.se/arbetsom-arbetsom	- Evidence-Based Practice & Knowledge Translation -sivusto https://www.aota.org/practice Interventiot, määritä itse asiakas https://www.aota.org/search#q	- Joint Position Statement on Evidence-Based Occupational Therapy - Practice Resource

<p>läh- teelle</p>	<p>imintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_ammattieettiset_ohjeet_2024.pdf</p> <p>- Toimintaterapeuttien täydennyskoulutusmalli https://toimintaterapeuttiliitto.fi</p>	<p>betsteraeut/lagar-och-regler/, verkkokurssi https://www.arbetsteraeuterna.se/arbets-och-regler/</p> <p>betsteraeut/forskning-och-evidensbase-rad-arbets-terapi/onlinenkurs-evidensbase-rad-arbets-terapi/ OTSeer ja - Scandinavian Journal of Occupational Therapy (SJOT) https://www.arbetsteraeuterna.se/arbets-och-regler/</p> <p>betsteraeut/forskning-och-evidensbase-rad-arbets-terapi/se-naste-forskningen-i</p>	<p>=interventions&sort=relevancy&f:practiceessentials=[Evidence-Based%20Practice%20Knowledge%20Translation]&f:clientgroups=[Children%20%26%20Youth] Viitattu 26.5.2025</p>	<p>Hub https://caot.ca</p>
------------------------	---	--	--	--

		<p>sjot-och-ot-seeker/sjot/tietojärjestelmä</p> <p>https://kuns-kapsstyrningvard.se/kuns-kapsstyrningvard/programmomradenochsamverkansgruppen/nationella-programmomraden.44729.html viitattu 2.6.2025</p>		
--	--	--	--	--

6.2 Kohdennetut suositukset asiakasryhmittäin arviointien ja interventioiden osalta

Suomen toimintaterapialiitolla ei ole suoria lapsen motorisen toiminnan arviointi ja interventio ohjeistuksia. Arviointeihin yleisesti liitto on julkaissut suosituksia, kuten "Hyvät arviointikäytännöt", jotka tarjoavat konkreettisia ohjeita toimintaterapian arviointiprosessiin. Sisältää myös lasten motoristen toimintojen arviointityökaluja. Yksi interventio aikuiselle mielenterveyskuntotujalle: Arbesman, M. & Dana W. Logsdon, D.W. 2011. [Occupational Therapy Interventions for Employment and Education for Adults With Serious Mental Illness: A Systematic Review.](#)

Toimintaterapeutin työ ikääntyneiden toimintakykyä tukevissa palveluissa luo säästöjä. Ruotsalaisessa tutkimuksessa on todettu, että toimintaterapeuttien ohjaamat ryhmätapaamiset, joissa tuetaan ikääntyneitä aktiiviseen toimintaan ja osallistumiseen, ovat kustannusvaikuttavia ja ennaltaehkäisevät hoidon tarvetta.

Taulukko 2. Näyttöön perustuvan toimintaterapian suositukset asiakasryhmittäin

Asiakasryhmä	Suomen Toimintaterapeuttiliitto (TOI)	Sveriges Arbetsterapeuter	AOTA (American Occupational Therapy Association)	CAOT (Canadian Association of Occupational Therapists)	Lähteet
Lapsiasiakkaat	vanhempien ohjaus ja ympäristön muokkaus toimintakyvyn tukemiseksi	Sama kuin TOI: yhteistyö, vanhempien tuki ja ympäristön	Painotetaan osallistumisen ja leikin merkitystä; tarjotaan struk-	Painotetaan osallistumista ja leikkiä; korostetaan kehityksen	<i>AOTA: Occupational Therapy Practice Guidelines for Children and Youth Ages 5–21 Years</i> suositellaan, että toimintaterapeutit tekevät johdonmukaisesti yhteistyötä perheiden ja hoitajien kanssa ja tarjoavat palveluja halutun ammatin luonnollisessa kontekstissa. Taitopohjaista koulutusta ja terapeuttista käytäntöä arvostettujen ammattien kontekstissa suositellaan erillisten
Aineiston nimi / aihe	ohje arviontityökaluihin				

		muok- kaus tuke- maan toi- minta- kykyä.	turoi- tuja suosi- tuksia esim. senso- rinen integ- raatio, käden- taidot.	tuke- mista ar- kiym- päris- töissä, kuten ko- tona ja var- hais- kasva- tukses- sa.	sensomotoristen lähestymistapojen sijaan. Suomi https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_hyvat_arviointikaytanot_2021.pdf Viitattu 2.6.2025
Aikuiset – mie- lenter- veyden haasteet	Paino toiminnal- listen voimava- rojen arvioin- nissa ja tuki arjessa selviyty- miseen. Mielenterveys- kuntoutujien työllistymistä edistäviä malleja ja ohjelmia on useanlaisia. Am- matillinen kun- toutus (vocati- onal rehabilitation)	Arvi- ointi- väli- neet COPM ja OGQ; muu- tosten seu- raami- nen. Vapaa kurssi missä inter-	Tarjoaa sel- keitä käytän- nön työka- luja esim. masen- nuksen ja ah- distu- neisuus- den tuke- miseen	Koros- tetaan yksilöl- listen voima- varo- jen huo- mioi- mista ja yh- teisöl- lisyy- den roolia	Ruotsi https://www.arbetsteraeuterna.se/arbets-som-arbetsteraeut/kurser-och-litteratur/bedoemningsinstrument-och-metoder/interventionsmetoder/hakoll-lgo-s/ Viitattu 2.6.2025 Suomi Arbesman, M. & Dana W. Logsdon, D.W. 2011. Occupational Therapy Interventions for Employment and Education for Adults With Serious Mental Illness: A Systematic

	<p>on yksi varhaisimmista mielenterveyskuntoutujien työllistymisen tukemisen malleista.</p>	<p>venti-oita elämäntapa-muutokseen.</p> <p><i>Keep an eye on (LGO-S) on toimintaterapia-ainterventio-ohjelma, joka on suunnattu aikuisille, joilla on heikot ajanhallinta-</i></p>	<p>arjessa.</p>	<p>toipumissa.</p>	<p>Review. American Journal of Occupational Therapy 65 (3), 238-246. Viitattu 30.5.2025</p>
--	---	---	-----------------	--------------------	---

		ja or- gani- sointi- taidot.			
Ikäänty- neet – muisti- ongel- mat ja demen- tia	Korostetaan osallisuuden yläpitämistä ja turvallisuuden tukemista kokona. https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapia/toimintaterapia-lisaa-ikaihmissen-elamanlaatu/ Viitattu 2.6.2025 Zingmark, M., Nilsson, I., Norström, F., Sahlén, K.G. & Lindholm, L. 2016. Cost effec-	Painotetaan arvioinnin systemaattisuutta ja muis-tiin liit-tyvien toi-mintavajeiden tunnistamista. tue-taan	Tarjotaan konkreettisia ohjeita ympäristön muokkaukseen, rutinien luomiseen ja sensorisen informaation hallintaan.	Samat painopisteet kuin AOTA: ympäristön muokaus, rutinien tukeminen, sensorisen kuorimituksen hallinta.	Suomi https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/ajankohtaista/toimintaterapeuttiliitto-ikaantyneiden-toimintakyvyn-tukeminen-oikea-aikaisesti-lisaa-elaman-mielekkyytta-ja-tuo-saastoja/

	<p>tiveness of an intervention focused on reducing bathing disability. European Journal of Ageing 14 (3), 233–241. Viitattu 2.6.2025</p>	<p>ikäntyneitä aktiiviseen toimintaan ja osallistumiseen,</p>			
--	--	---	--	--	--

7 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä analysoitiin neljän toimintaterapialiiton (Suomi, Ruotsi, Kanada, Yhdysvallat) ohjeita näyttöön perustuvasta työskentelystä. Tulosten perusteella näyttöön perustuva toimintatapa on selkeästi osa kansainvälisesti tunnustettua toimintaterapian ydintä, mutta sen toteutuksen painopisteet vaihtelevat liitoittain. Suomen ja Ruotsin liittojen linjauksissa korostuvat yleisluontoiset periaatteet ja arviointilähtöisyys, mikä jättää enemmän tilaa ammatilliselle harkinnalle. Tämä voi liittyä muun muassa liittojen resursseihin ja terveydenhuollon kansallisiin rakenteisiin sekä kulttuuriin. Kaikki liitot painottavat kuitenkin asiakaslähtöisyyttä, mikä on keskeinen osa sekä Bennett & Bennettin prosessimallia, että Law'n ja MacDermidin määrittelemää näyttöön perustuvan toimintaterapian rakennetta.

Bennett & Bennettin prosessimallin mukaan tiedon käyttö muodostuu neljästä toisiinsa liittyvästä vaiheesta: tiedon hankinta, jakaminen, soveltaminen ja säilyttäminen. Näitä vaiheita tarkastelta-

essa voidaan todeta, että erityisesti Kanadan (CAOT) ja Yhdysvaltojen (AOTA) suosituksissa on selkeästi havaittavissa koko prosessin kattava rakenne. Tieto on kerätty järjestelmällisesti, sen jakaminen ammattilaisten kesken on tuettu eri muodoilla, ja se on kytketty osaksi käytännön päätöksentekoa. Suomessa ja Ruotsissa ohjeistus on yleisempää, jolloin käytännön soveltaminen jää enemmän terapeutin itsensä vastuulle. Tämä voi toisaalta tukea asiakaslähtöistä työtettä, mutta asettaa myös suurempia vaatimuksia ammattilaisen tiedonhallinnalle, kun päätökset perustuvat tutkimuksiin eli näyttöön.

Law & MacDermid korostavat näyttöön perustuvan toimintaterapian perustuvan kolmen tekijän tasapainoon: tutkimusnäyttö, ammatillinen asiantuntijuus ja asiakkaan yksilölliset tarpeet. Tuloksista käy ilmi, että kaikissa liitoissa tämä on tunnistettu asia, mutta korostukset vaihtelevat. Esimerkiksi asiakaskohtaisissa suosituksissa (esim. lasten motoriset haasteet, mielenterveys, muistisairaudet) painottuvat erityisesti toimintakyvyn arviointi, merkityksellisyys ja ympäristön huomiointi. Nämä tukevat näyttöön perustuvan toiminnan soveltamista käytännön konteksteissa. Mutta samalla yksilölliset erot korostavat tarvetta joustavalle asiantuntijuudelle, jota ilman tutkimusnäytön soveltaminen ei ole mahdollista. Myös Bennett & Bennett korostaa näytön etsimistä kliiniseen kysymykseen.

8 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyö on kuvaileva kirjallisuuskatsaus eikä sisällä mitään henkilötietoja tai ihmisiin kohdittavaa tutkimusta. Tutkimuksen eettiset kysymykset liittyvät siten ennen kaikkea tieteelliseen rehellisyyteen ja lähteiden asianmukaisuuteen sekä tiedon oikeamuotoiseen esittämiseen. Tutkimuksen eettiseen kestävyteen kuuluu sen avoimuus ja läpinäkyvyys. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2018, 23)

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on tärkeää pohtia tekijän omaa asemaa ja mahdollista ennakoasennetta. Kuinka luotettava toimintaterapian opiskelija on valitsemaan tutkimusaineistoa? Vaikuttaako valintaan omat mieltymykset ja oletukset tutkimukseen mukaan otetuista toimintaterapialiitosta? (Hirsijärvi ym., 2018, 22.)

Lisäksi on pohdittu sitä, missä määrin toimintaterapiasuositukset ovat vertailukelpoisia kansainvälisesti. Tutkimusaineisto on valittu sen asiasisällön ja luotettavuuden perusteella. Kaikki tarkastellut liitot ovat WFOT:n (World Federation of Occupational Therapists) jäseniä, mikä vahvistaa niiden ammatillista ja kansainvälistä uskottavuutta.

Liittojen virallisia kotisivuja pidetään luotettavina lähteinä, koska ne on laadittu asiantuntijoiden toimesta ja ne sisältävät ajantasaista ohjeistusta. Mikäli suosituksissa on viittauksia tutkimusnäyttöön, niihin on viitattu asianmukaisesti. Mikäli näyttö ei ole vahvaa, on yleensä perusteltu, miksi tietty käytäntö on silti otettu mukaan suosituksiin.

Valitut liitot toimivat maissa, joissa toimintaterapian käytännöt, koulutus ja terveydenhuollon rakenteet ovat keskenään verrattavissa. Näin ollen yhden liiton ohjeistuksia voidaan pitää osin Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

9 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millaisia suosituksia neljä kansainvälistä toimintaterapialiittoa antavat yleisesti näyttöön perustuvasta työskentelystä sekä sen soveltamisesta kolmeen erityiseen asiakasryhmään: lapsiin, joilla on motorisia haasteita, aikuisiin, joilla on mielenterveyden ongelmia, sekä ikääntyneisiin, joilla on muistiongelmia.

Tulokset osoittavat, että kaikki tarkastellut toimintaterapialiitot tunnistavat näyttöön perustuvan työskentelyn keskeiseksi osaksi toimintaterapiaa. Suositusten sisällöissä ja painotuksissa oli kuitenkin havaittavissa eroja. Pohjoismaiset liitot keskittyvät erityisesti arvioinnin eettisyyteen ja asiakaslähtöisyyteen, kun taas Pohjois-Amerikan liittojen suositukset painottavat tutkimusnäytön systemaattista käyttöä ja käytännön työkalujen tarjoamista terapeutin tueksi.

Asiakasryhmäkohtaisissa ohjeissa painottuivat eri teemat: lasten kohdalla motoristen taitojen tukeminen arkiympäristössä, aikuisten kohdalla merkityksellinen toiminta ja osallistuminen ja ikääntyneiden kohdalla ympäristön muokkaaminen ja toiminnan ylläpito. Yhteisenä piirteenä kaikissa ryhmissä korostuu yksilöllisen toimintakyvyn huomiointi ja terapeutin ammatillisen osaamisen merkitys.

Johtopäätöksenä on, että suositukset näyttöön perustuvaan toimintaterapiaan ovat kansainvälisesti suhteellisen yhdenmukaisia, mutta niiden käytännön soveltamisessa esiintyy maakohtaisia painotuksia. Tiedon soveltamista tukee se, että ohjeita esitetään konkreettisesti, selkeässä muodossa. Tämä ei tapahdu samalla tasolla pienissä kuin resurssiltaan suuremmissa toimintaterapialiitoissa.

Näyttöön perustuvan työskentelyn osaaminen ja sen käytännön soveltaminen asiakastyöhön on vaativaa ja aikaa vievää. Intervention valinta edellyttää monien tekijöiden yhtäaikaista huomiointia. Lisäksi uusien tutkimusten seuraaminen ja arviointi on haastavaa yksittäiselle terapeutille. Yhtenä ratkaisuna voisi olla kansallisten tai alueellisten tietokantojen kehittäminen, joihin olisi koottu asiantuntijoiden valmiiksi seulomia arviointi- ja interventiomenetelmiä. Näitä tietokantoja voisivat ylläpitää toimintaterapialiitot, hyvinvointialueet tai muut organisaatiot, ja niiden tulisi olla vapaasti käytettävissä. Opinnäytteen kirjoittaja suosii luotettavista lähteistä kerättyjä ohjeita arviointiin ja interventioihin. Kerätyn aineiston voi luokitella itselleen tarpeellisella tavalla,

Jatkotutkimusaiheina voisi olla hyödyllistä tarkastella, millaisia koulutuksellisia tai kehittämistoimia tarvitaan, jotta toimintaterapeutit voivat entistä paremmin hyödyntää näyttöön perustuvaa työskentelyä arjessaan. Lisäksi olisi tärkeää tutkia, miten suositukset käytännössä jalkautuvat eri asiakasryhmien parissa ja millaisia haasteita ja mahdollisuuksia terapeutit kokevat niitä soveltaessaan.

Lähteet

Bennett, S. & Bennett, J. 2000. The process of evidence-based practice in occupational therapy: Informing clinical decisions. *Australian Occupational Therapy Journal* 47, 4/2000, 171-180. Viitattu 20.12.2023. <https://www.otseeker.com/Info/PDF/The%20Process%20of%20EBP.pdf>.

Buchanan, H., Ciampa, A., Dougherty, D., Garcia, J., Jimenez, E., McCluskey, A., McHugh, J., Piller, A., Riley, B., Serwe, K., Tariah, H., Tomlin, G., von Zweck, C. & Zakrzewsk, L. 2021. Guiding principles for the use of evidence in occupational therapy. *World Federation of Occupational Therapists*. Verkkojulkaisu. Viitattu 24.11.2023. <https://wfot.org/resources/guiding-principles-for-the-use-of-evidence-in-occupational-therapy>.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2018. *Tutki ja kirjoita*. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Holopainen, A. 2019. Näyttöön perustuva toiminta hoitotyössä – yhteinen haasteemme. *Hoitotiede-lehti* 2019, 31 (3), 165–166. Viitattu 24.11.2023. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/129017/78047>.

Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnallinen osallisuus. N.d. Suomen kestävän kehityksen toimikunta. Agenda2030-toimintaohjelma. Viitattu 30.5.2025. <https://kestavakehitys.fi/kestavan-kehityksen-strategia-seuranta>.

Hyvät arviointikäytännöt suomalaisessa toimintaterapiassa. 2021. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 24.11.2023. https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toi_hyvät_arviointikaytannot_2021.pdf.

Jo aiemmin vähän liikkuneet lapset liikkuvat nyt entistä vähemmän – into laskee heti koulun alkaessa. 2023. Suomen Tietotoimisto. Julkaistu 15.10.2023. Viitattu 2.6.2023. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/jo-aiemmin-vahan-liikkuneet-lapset-liikkuvat-nyt-entista-vahemman-into-laskee-heti-koulun-alkaessa/8799350>.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. *Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon*. *Hoitotiede-*

Katajisto-Korhonen, I. 2015. Suomalaisten toimintaterapeuttien tutkitun tiedon käyttö ja sen kehittäminen – Realistinen arviointitutkimus. Opinnäytetyö, AMK. Turun ammattikorkeakoulu, kuntoutus. Viitattu 10.12.2023. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/103970/Katajisto-Korhonen_Irina.pdf;jsessionid=E83D999BD959294DB759F1E7B5AC28E1?sequence=1.

Kippola-Pääkkönen, A. & Puustjärvi, A. 2025. Toimintaterapia ADHD:n hoidossa. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim 19.5.2025. Viitattu 24.5.2025 <https://www.kaypahoito.fi/nix00949>.

Korhonen, A., Jylhä, V., Korhonen, T. & Holopainen, A. 2018. Näyttöön perustuva toiminta, tarpeesta tuloksiin. Saksa: Skhole Oy.

Korteniemi, P. & Borg, P. 2008. Kohti näyttöön perustuvaa ammatillista käytäntöä? Työpapereita 23/2008. Helsinki: Stakes. Viitattu 24.11.2023. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/74980/T23-2008-VERKKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Käypä hoito -suositukset. N.d. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. Viitattu 12.4.2024. <https://www.kaypahoito.fi/suositukset>

L 559/1994. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä. Annettu 28.6.1994. Viitattu 24.11.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

L 785/1992. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. Annettu 17.8.1992. Viitattu 24.11.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>.

L 980/2012. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Annettu 28.12.2021 Viitattu 27.5.2025. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2012/980#OT0>.

Lasten ja nuorten kehityksellinen koordinaatiohäiriö (DCD) - Katso videot. 2024. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim 24.10.2024. Viitattu 20.5.2025. <https://www.kaypahoito.fi/lasten-ja-nuorten-kehityksellinen-koordinaatiohairio-dcd-videot>.

Lasten ja nuorten kehityksellinen koordinaatiohäiriö (DCD) - Katso videot. 2024. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim 24.10.2024. Viitattu 20.5.2025. <https://www.kaypahoito.fi/lasten-ja-nuorten-kehityksellinen-koordinaatiohairio-dcd-videot>.

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa – LIITU-tutkimuksen tuloksia 2022. 2023. Valtion liikuntaneuvosto. Viitattu 30.5.2025. https://www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/liitu-2022/?utm_source=chatgpt.com.

Lasten ja nuorten ylipaino ja lihavuus 2023. N.d. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/tiilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/lapset-nuoret-ja-perheet/lasten-ja-nuorten-ylipaino-ja-lihavuus>.

Law, M., & MacDermid, J. (2014). Evidence-Based Rehabilitation: A Guide to Practice (3rd ed.). SLACK Incorporated. <https://research-ebSCO-com.ezproxy.jamk.fi:2443/c/xfqt5t/ebook-viewer/pdf/sruqo4vdkb?location=https%25253A%25252F%25252Fresearch-ebSCO-com.ezproxy.jamk.fi%25253A2443%25252Fc%25252Fxfqt5t%25252Fsearch%25252Fdetails%25252Fsruqo4vdkb%25253Fdb%25253Dnlebk>.

lehti 2013, 25 (4), 291–301. Viitattu 20.1.2024. <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128286/77409>.

Life expectancy and healthy life expectancy. N.d. World Health Organization. Viitattu 2.6.2025. https://www.who.int/data/gho/data/themes/mortality-and-global-health-estimates/ghe-life-expectancy-and-healthy-life-expectancy?utm_source=chatgpt.com.

Mikä sote-uudistus? 2022. Sosiaali- ja terveysministeriön vastaama soteuudistus.fi-sivusto. Viitattu 27.2.2024. <https://soteuudistus.fi/uudistus-lyhyesti->.

Mitä toimintakyky on? 2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen verkkosivusto. Viitattu 20.1.2024. <https://thl.fi/fi/web/toimintakyky/mita-toimintakyky-on>.

Mielenterveyskuntoutujien työllistymistä edistävät toimintaterapian interventiot ovat vaikuttavia. Erityisesti tuetun työllistymisen vaikuttavuudesta on vahvaa näyttöä. N.d. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 18.4.2025. <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/toimintaterapia/toimintaterapia-ja-mielenterveyskuntoutujien-tyollistyminen/>

Mielenterveysongelmat veivät jo yli 100 000 suomalaista pitkälle sairauspoissaololle vuonna 2023. 2024. Kansaneläkelaitos. <https://www.kela.fi/ajankohtaista/mielenterveysongelmat-veivat-jo-yli-100-000-suomalaista-pitkalle-sairauspoissaololle-vuonna-2023>. julkaistu 19.1.2024

Näyttöön perustuvan hoitotyön ja sen tukirakenteiden toteutuminen Suomessa. Raportti 2022. Hotus 2022. Hoitotyön tutkimussäätiö, Helsinki. Viitattu 2.12.2023. <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2022/06/npt-raportti-hotus-2022-web.pdf>.

Näyttöön perustuvat tuki- ja hoitomenetelmät. N.d. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Viitattu 1.3.2024. <https://thl.fi/aiheet/mielenterveys/mielenterveyspalvelut/terapeuttiset-menetelmat-ja-terapiapalvelut/nayttoon-perustuvat-tuki-ja-hoitomenetelmat>).

Raeuori, A. & Auro, K. 2024. ADHD diagnoosien määrä koko väestössä lisääntyy, ja pandemia-aikana tapahtui hyppäys - huomio keskittymistä hajottaviin ympäristötekijöihin. Aikakauskirja Duodecim 140(17): 1377–80. Viitattu 17.5.2025. <https://www.duodecimlehti.fi/duo18338>.

Ruotsin Toimintaterapeuttiliitto. Sveriges Arbetsterapeuter. Viitattu 21.12.2024. <https://www.arbetsterapeuterna.se/>.

Ruotsin Toimintaterapeuttiliitto Sveriges Arbetsterapeuter. Viitattu 21.12.2024. <https://www.arbetsterapeuterna.se/nyhetsarkiv/nyheter-2024/fyll-paa-med-nya-kunskaper-i-vaar/12.2.2025>).

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisu. Viitattu 19.12.2023, http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_9789524763493.pdf.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Kuntoutuksen uudistaminen. Kuntoutuksen uudistamisen toimintasuunnitelma vuosille 2020–2022. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:39. Viitattu 20.1.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162622/STM_2020_39.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilönä työskentely. N.d. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Viitattu 25.11.2024. <https://valvira.fi/ammattioikeudet/ammattihenkilona-tyoskentely>.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta. N.d. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Viitattu 15.12.2024. <https://valvira.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/ammattihenkiloiden-valvonta>.

TOIMIA-tietokanta. 2025. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim Terveysportti. Viitattu 15.3.2025 <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/tmi?toc=1123775>.

Toimintakyky. N.d. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 14.3.2024. <https://thl.fi/aiheet/toimintakyky>.

Toimintaterapeuttien ammattieettiset ohjeet. Päivitetty 2024. Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry. Viitattu 13.4.2025. https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/site/assets/files/2411/toimintaterapeuttien_ammattieettiset_ohjeet_2024.pdf.

Uudessa kehityksellisen koordinaatiohäiriön hoitosuosituksessa toiminta terapialla tärkeä rooli. 2024.TOI toimintaterapeuttiliitto. Julkaistu 24.6.2024.Viitattu 24.5.2025. <https://www.toimintaterapeuttiliitto.fi/ajankohtaista/uudessa-kehityksellisen-koordinaatiohairion-hoitosuosituksessa-toimintaterapialla-tarkea-rooli/>,

Valtakunnalliset lääkinällisen kuntoutuksen ohjaamisen perusteet 2022. Opas terveyden- ja sosiaali- ja terveysministeriön ammattilaisille ja kuntoutuksen parissa työskenteleville. 2022. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2022:17. Viitattu 20.1.2024. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164488/STM_2022_17_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Valvira. 2023. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevat lait tarvitsevat uudistusta. Viitattu 26.11.2024. <https://valvira.fi/-/sosiaali-ja-terveydenhuollon-ammattihenkilöitä-koskevat-lait-tarvitsevat-uudistusta>.

Varhainen diagnoosi, palvelut ja tuki. N.d. Muistiliitto. Viitattu 30.5.2025. https://muistiliitto.fi/muistiliitto/vaikutamme/alue-ja-kuntavaalit-2025/varhainen-diagnoosi-palvelut-ja-tuki/?utm_source=chatgpt.com.

Vilka, H. 2023. Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina. Art House Oy. Bulevardi 19 C 00120 Helsinki.